

Nieuwegein

Rekenkamercommissie

Jaarverslag 2017

datum juni 2018

Auteur Rekenkamercommissie

Raadsnummer

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	Inleiding	4
3	Wat wilde de rekenkamercommissie bereiken?	4
4	Wat heeft de rekenkamercommissie daarvoor gedaan?	5
5	Wat heeft dat gekost?	8

1 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag over 2017 van de rekenkamercommissie van Nieuwegein. In dit jaar zijn twee onderzoeksrapporten gepresenteerd aan de raad, te weten het onderzoek naar duurzaamheidsbeleid en lokale lasten. Dit is tevens het laatste jaarverslag van de huidige rekenkamercommissie. De herbenoemingstermijn eindigt per eind december 2017 voor twee leden en een jaar later voor het derde lid. Een sollicitatieprocedure is in het najaar opgestart ten behoeve van het werven van drie nieuwe leden. Verder is een onderzoek naar Galecopperzoom en kredietvotingen uitgevoerd, welke in 2018 worden aangeboden.

Nieuwegein, juni 2018

Namens de rekenkamercommissie,

Henk Boogaard,
Marcel Hoogwout,
Kees van Santvliet (voorzitter)

2 Inleiding

Werkzaamheden

Met het jaarverslag 2017 wil de rekenkamercommissie een overzicht geven van de verrichte onderzoeken en activiteiten in 2017.

Samenstelling en missie

De rekenkamercommissie bestaat uit drie externe leden en bestaat sinds eind 2010 in de huidige samenstelling. Op 27 november 2014 heeft de raad besloten tot herbenoeming volgens het volgende schema:

- de heer M. Hoogwout tot 31 december 2018
- de heer K. van Santvliet tot 31 december 2017
- de heer H. Boogaard tot 31 december 2017

De raad heeft gekozen voor een fasering van de benoemingsperiode om de continuïteit in kennis en procesbegeleiding van lopende onderzoeken te continueren na afloop van de volgende benoemingsperiode.

In het raadsvoorstel is verder opgenomen dat in het kader van gefaseerde benoeming er uiteindelijk zal worden overgegaan naar een verdere fasering van benoeming, waarbij de insteek is te zorgen voor continuïteit en overdrachtsmogelijkheden in dit proces.

Uitgaande van herbenoeming zou dit kunnen betekenen dat het op termijn zo is ingeregeld dat eens per twee jaar een nieuw lid wordt aangesteld, ervan uitgaande dat iedereen wil worden herbenoemd. De rekenkamercommissie werkt met een vast voorzitterschap, de heer K. van Santvliet.

De commissie heeft een ambtelijk secretaris/onderzoeker M. Rölkens. Secretariële ondersteuning wordt verleend door Y. Mes-Verhoef.

De missie van de rekenkamercommissie is als volgt verwoord:

We willen door middel van onze onderzoeken en overige activiteiten een positieve bijdrage leveren aan het bestuur van de gemeente Nieuwegein en de Raad ondersteunen bij zijn kaderstellende, controlerende en vertegenwoordigende rol.

Deze missie ligt in het verlengde van de taakstelling die is opgenomen in de Verordening op de rekenkamercommissie Nieuwegein 2010.

3 Wat wilde de rekenkamercommissie bereiken?

Conform bovenstaande missie willen we inzicht bieden in de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gemeentelijk handelen.

4 Wat heeft de rekenkamercommissie daarvoor gedaan?

We hebben in 2017 twee onderzoeken opgeleverd en besproken met de raad en hebben daarnaast twee onderzoeken opgestart en uitgevoerd, die in 2018 ter bespreking worden voorgelegd aan de raad:

- onderzoek naar duurzaamheidsbeleid in Nieuwegein (besproken in de commissie ROM van 7 september 2017, besloten in de raad van 25 september 2017),
- onderzoek lokale lasten in Nieuwegein (besproken in de commissie ABZ van 5 oktober 2017, als c stuk besloten in de raad van 25 januari 2018),
- onderzoek Lessen uit aanpak Galecopperdroom (wordt aangeboden aan de raad in 2018),
- onderzoek naar kredietvoteringen (wordt aangeboden aan de raad in 2018).

Onderzoek naar duurzaamheidsbeleid in Nieuwegein

Kernvraag voor de rekenkamercommissie bij het onderzoek is geweest of de gemeente, gelet op de beleidsintenties, goed en effectief bezig is met duurzaamheid.

Hierbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Is het helder wat de gemeente wil bereiken?
- Wat levert het beleid daadwerkelijk op?
- Welke lessen zijn er te trekken?
- Welke relevante mogelijkheden blijven liggen?

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is geweest dat Nieuwegein redelijk bezig is met duurzaamheid. Daarbij wordt vooral gewerkt vanuit de eigen rol van de gemeente, met een beperkte inzet van tijd en geld.

De volgende beslispunten zijn overgenomen door de raad:

1. Het college de opdracht te geven om een visie op duurzaamheid voor te bereiden en ter besluitvorming aan de raad voor te leggen, en het college te vragen daarin aan te geven op welke wijze de uitvoering geborgd wordt via een thematische aanpak (zie aanbeveling 5 van het rapport).
2. Het college te vragen ervoor te zorgen dat duurzaamheid zowel extern (samenleving, bedrijven, organisaties in Nieuwegein) als intern (binnen de gemeentelijke organisatie) een gezamenlijke ambitie wordt (zie aanbeveling 1 van het rapport).
3. Het college de opdracht te geven om op korte termijn de routekaart klimaatneutraal 2040 ter besluitvorming voor te leggen aan de raad, met daarin een vertaling van de ambities naar een uitvoeringsplan (zie aanbeveling 2 van het rapport).
4. Het college de opdracht te geven om een visie op klimaatadaptatie op te stellen, waarin expliciet wordt ingegaan op een preventieve aanpak (zie aanbeveling 3 van het rapport).
5. Het college de opdracht te geven een voorstel aan de raad te doen voor de invulling van het duurzaamheidsprofiel en met de raad hierover in gesprek te gaan.
6. In ieder raadsvoorstel een paragraaf 'duurzaamheid' (in het kader van het duurzaamheidsbeleid) op te nemen;
7. Een jaarlijkse monitorrapportage 'duurzaamheid' op te zetten

Onderzoek lokale lasten in Nieuwegein

Het doel van het onderzoek was enerzijds inzicht te krijgen in de omvang en verdeling van de lokale lastendruk in Nieuwegein, mede in relatie tot andere gemeenten; anderzijds was het doel te onderzoeken of het voor de raad en de burgers interessant zou kunnen zijn over een dergelijke online tool te beschikken om daarmee het inzicht te vergroten.

De rekenkamercommissie van de gemeente Nijmegen heeft een lokale lastenmeter ontwikkeld. Deze wordt door een aantal gemeenten gebruikt om een goed inzicht te krijgen in de lastendruk van de burgers. Hierbij is het mogelijk de lasten te vergelijken met het voorgaande jaar, de buurgemeenten en vergelijkbare gemeenten.

In het onderzoek zijn de lasten opgenomen die door de BGHU aan inwoners van Nieuwegein in rekening worden gebracht. Dit zijn de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Uit het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de lokale lasten in Nieuwegein in de pas lopen met die van de buurgemeenten en de vergelijkbare gemeenten lasten. En dat - als er rekening mee wordt gehouden dat in tegenstelling tot een aantal andere gemeenten Nieuwegein geen hondenbelasting heft – het totaal van de lasten in veel gevallen zelfs gunstig afsteekt ten opzichte van buur- en referentiegemeenten. De resultaten van de lokale lastenmeter zijn voor de rekenkamercommissie geen aanleiding om daarover aanbevelingen aan de Raad te doen.

Met de online tool, die naast het onderzoeksrapport is opgeleverd, kunnen burgers en bedrijven hun lokale lasten vergelijken met die van inwoners en bedrijven in andere gemeenten van Nederland met een woning/bedrijfspannd met dezelfde WOZ-waarde en/of met dezelfde gezinssamenstelling.

Gelopen proces

In de raadscommissie Algemene en Bestuurlijke Zaken van donderdag 5 oktober 2017 is een presentatie gegeven over de onderzoeksresultaten. Daarna was ruimte voor een discussie. De rekenkamercommissie heeft in haar aanbiedingsbrief aangegeven dat zij de besluitvorming aan de raad over laat om de afweging te maken de tool te (laten) vullen met gegevens van elk nieuw begrotingsjaar.

De volgende beslispunten zijn overgenomen door de raad:

1. Het college opdracht te geven tot het maximaal drie keer per jaar beschikbaar stellen van de benodigde gegevens ten behoeve van het vullen van de online tool lokale lastenmeter door het onderzoeksbureau, gedurende een periode van maximaal drie jaar;
2. Het college opdracht te geven de online tool te publiceren op de gemeentelijke website van Nieuwegein;
3. Dit te dekken uit het budget ondersteuning raad.

Onderzoek Kredietvotingen en restantkredieten Binnenstad

Met het onderzoek heeft de rekenkamercommissie inzicht willen geven op welke wijze over projecten wordt gerapporteerd aan de raad en in hoeverre de raad daarbij zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

In het onderzoek is aan de hand van de projecten “binnenstadsplannen” en “betere buurten” nagegaan op welke wijze deze kredieten zijn voorgelegd aan de raad en op welke wijze de raad daarbij instrumentarium is aangereikt om deze projecten te kunnen volgen. Ook is onderzocht op welke wijze over deze projecten wordt gerapporteerd aan de raad en in hoeverre de raad daarbij zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

De rekenkamercommissie doet de volgende aanbevelingen aan de raad:

1. Geef het college de opdracht om op korte termijn een aantal heldere en uniforme spelregels op te stellen over kredietvotingen:
 - a. Spreek bij kredietvotingen als college van te voren met de raad af waarover en wanneer er terug gerapporteerd dient te worden.
 - b. Neem hierbij niet alleen de financiële aspecten (wijzigingen) in aanmerking, maar juist ook de niet-financiële aspecten. Niveau, frequentie en inhoud kunnen hierdoor per situatie (gevoteerd krediet) verschillen, afhankelijk van de sturingsbehoeften van de raad.
 - c. De afspraken kunnen bijvoorbeeld gaan over bij welke afwijkingen van omvang en aard afstemming met de raad noodzakelijk is.
 - d. Bij het maken van deze afspraken is het belangrijk dat de gemeenteraad zich beperkt tot het invullen van haar kaderstellende rol als toezichthouder. Onderdeel daarvan is een afweging te maken in hoeverre afspraken praktisch goed uitvoerbaar zijn en bij welke vorm van betrekken van de raad het gewenste effect gerealiseerd wordt.
2. Geef het college de opdracht om dergelijke afspraken (aanbeveling 1) bij ieder raadsvoorstel over kredietvotingen vast te leggen in een standaard paragraaf met als strekking 'Hoe houden wij elkaar op de hoogte'.
3. Geef het college de opdracht om de tussentijdse verantwoordings- en bestuursrapportages toegankelijker te maken door:
 - a. Informatie rond specifieke gevoteerde kredieten, langlopende projecten te bundelen (bijv. prestaties direct koppelen aan doelstellingen en/of gemaakte afspraken in de paragraaf 'Hoe houden wij elkaar op de hoogte').
 - b. Verwijzingen naar andere documenten en/of andere delen van de rapportage te voorkomen, zodat raadsleden alle relevante informatie niet zelf bij elkaar hoeven te puzzelen (volledigheid).

Onderzoek Lessen uit aanpak Galecopperdroom

Met het onderzoek heeft de rekenkamercommissie inzicht willen geven of het project Galecopperzoom – Galecopperdroom een goed initiatief is dat navolging verdient.

“De rekenkamercommissie heeft gekeken naar het procesverloop van het project Galecopperdroom en laten uitzoeken op welke wijze en wanneer de raad op de hoogte is gesteld over het verloop van het project, hoe communicatie verliep aan initiatiefnemers, maar ook naar potentiële instappers en naar de opgestelde spelregels.” De rekenkamercommissie wil hiermee benadrukken dat de gemeente met deze pilot Galecopperdroom een cultuurverandering binnen de organisatie op gang heeft gebracht, hetgeen ook de nieuwe omgevingswet van de gemeenten gaat verlangen.

De rekenkamercommissie verwijst in dit kader naar hoofdstuk 4 waarin de belangrijkste lessen worden meegegeven die uit de ervaring met het project Galecopperdroom worden gehaald en dit verklaart ook waarom het rapport de titel draagt “lessen uit aanpak Galecopperdroom”.

- *Les 1: Tijdelijke gebiedsontwikkeling vergt integrale aanpak gemeente,*
- *Les 2: Bewust zijn dat initiatiefnemers niet altijd onderscheid tussen (semi) overheden maken,*
- *Les 3: Regie op proces: precaire balans tussen aanjagen en realiseren,*

- *Les 4: Extra aandacht voor verwachtingsmanagement bij regelmatige planologische kaders, zeker richting bestaande gebruikers van het gebied,*
- *Les 5: Van droom naar daad: heldere communicatie over spelregels en procedures centraal,*
- *Les 6: Duidelijke procesbeschrijving helpt bij bereiken van doelen.*

Op basis van het gedane onderzoek, conclusies en de zes lessen uit de aanpak Galecopperdroom, doet de rekenkamercommissie de volgende aanbevelingen aan de raad:

1. Geef het college opdracht om elke nieuwe raad een voorstel voor te leggen om zich te kunnen uitspreken over het project Galecopperdroom, zodat hiermee de tijdelijkheid van het "pauzelandchap" wordt benadrukt.
2. Geef het college ruimte voor innovatie door heldere kaders te stellen bij de start van tijdelijke initiatieven als Galecopperdroom.
3. Geef het college opdracht om voor tijdelijke projecten als Galecopperdroom een eenvoudige projectmatige administratie bij te houden en hierover te rapporteren bij voorjaarsnota en najaarsnota.

(De raad wordt hiermee geholpen om haar budgetrecht uit te oefenen en het geeft transparantie.)

5 Wat heeft dat gekost?

We hadden in 2017 een budget van € 64.000,- voor de dekking van de volgende geraamde kosten:

- Vaste maandvergoeding leden;
- Onderzoekskosten;
- Overige kosten (NVRRLidmaatschap, NVRRLidcongres).

De uitgaven in 2017 waren als volgt:

	Begroting	Jaarrekening	Restant budget
Presentiegelden (maandelijkse vergoeding):	€ 22.000,-	€ 22.789,-	- € 789,-
Overige kosten:	€ 1.900,-	€ 1.243,-	€ 657,-
Advies-en onderzoekskosten:	€ 41.000,-	€ 31.400,-	€ 9.600,-
Totaal	€ 64.900,-	€ 55.433,-	€ 9.467,-

De uitgaven voor onderzoeken in 2017 waren:

- Onderzoek naar kredietvotingen: € 16.000,-;
- Onderzoek naar Galecopperzoom: € 15.400,-;